

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk

Ernst Christiansen: J Bolsche-
wikernes Rusland. 2. Opl. 1919.

VERDENSKRIGEN 1914-18

8

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130019371604

0416

ERNST CHRISTIANSEN

I BOLSCHEWIKERNES RUSLAND

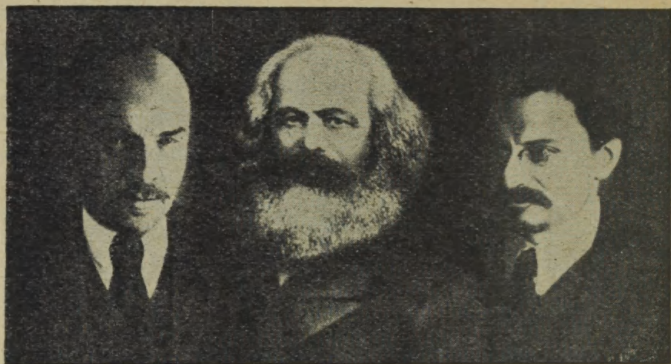
INDTRYK FRA EN STUDIEREJSE

1919. 3363

2. OPLAG. 4.—9. TUSIND

10 ØRE

SOCIALDEMOKRATISK
UNGDOMSFORBUNDS
FORLAG
KØBENHAVN 1919

LENIN.

MARX.

TROTZKY.

Gengivelse af et meget udbredt Postkort.

Zarens Rusland og Bolschewikernes.

22 Millioner Kvadratkilometer herskede »den hvide Zar« over. En Sjattedel af hele Jordklodens Fastland lagde dette mægtige Rige Beslag paa. Fra Polens Industri-centrers Myretuer til Sibiriens øde, kun tyndt befolkede Egne, fra det hvide Havs isbelagte Strande til Sortehavets solbeskinnede Kyster rakte Zarens Arm.

Side om Side — eller i forvirret Blanding — levede her talrige Nationaliteter og forskellige Racer. Slaver, Germaner og Mongoliere, Storrussere og Lillerussere, Polaker og Tyskere, Jøder og Armeniere. Alle var de de med i det store Rige, rovgridske Zarer og Zarinaer igennem Aarhundreder havde samlet sig. Ialt var 180 Millioner Mennesker underlagt Nikolaus II's Vilje.

Han alene — som alle Zarer før ham — regerede dette mægtige Land. Han alene havde Magten i smaat som stort, i ondt som godt — i Krig som Fred.

Han, Nikolaus II, »Fredszaren«, han valgte Krigen. Han førte med sin rystende Haand Ruslands Millioner ud til Blodbadet, det store Blodbad, der tilsidst blev til et mægtigt Hav, der druknede ham og de, der herskede og udbyttede sammen med ham. Krigens Brand blev Revolutionens Fakkell. Og nu i det femte Aar under Verdens-

katastrofen er det de før saa udbyttede og undertrykte Arbejdermasser, der hersker over det store Rusland. Nu er det — for at bruge deres egen Vending — »Europas mest hensynsløse Proletarparti, der gør Udslaget i Rusland.«

Men Krigen byttede ikke alene Rollerne om, gjorde de Undertrykte til Magthaverne, den fik tillige det mægtige Rige til at knage i sine Fuger og Sammenføjninger.

Principet om »Folkenes Selvbestemmelsesret« gav Millioner af Mennesker Friheden til Dannelsen af nye Statssamfund. Og Brest-Litovsk-Freden, der dog allerede nu er delvis sat ud af Kraft, rev andre Stykker Land løs fra det russiske Rige.

Det Rusland, de russiske Arbejdere og fattige Bønder nu styrer, *Bolschewikernes Rusland*, er da baade i Omfang og Indbyggerantal betydelig mindre end Zarens Rusland.

Men dog er det et mægtigt Rige endnu, 100 Millioner Indbyggere tæller det, 5 Millioner Kvadratkilometer er det stort.

Over dette store Rige har nu Underklassen — i dette Ords bredeste og egentlige Forstand — hersket i mere end et Aar. Her har Bolschewikerne — under Kamp med de Tusindtal Modstandere af alle Arter — stridt for at skabe et nyt Samfund.

Striden staar paa endnu, men man begynder nu at se det nye Samfund rejse sine Mure og Piller op over alt Kaoset og Forvirringen.

At vise de Linier, efter hvilket dette nye Samfund skabes, er Formaalet med dette lille Skrift, der skildrer det nye Rusland, *Bolschewikernes Rusland*, saaledes, som det tager sig ud for den objektive, men venligsindede Iagt-tager, i de Indtryk, der faas ved et kortere — 4 Ugers — Ophold i Rusland.

Som Læserne selv vil kunne konstatere ved Gennemlæsningen, er Skildringen af Forholdene ingenlunde agitatorisk formede. Denne Pjeces Opgave er *ikke* at agitere hverken for eller imod Bolschewismen, men simpelthen at skildre Forholdene i Rusland, som de var i November 1918.

For den danske Arbejderklasse turde vel netop en saadan klar og enkel Skildring være af den allerstørste Betydning, fordi det er det bedste Grundlag at danne sig en Mening paa om de for hele Verdens Arbejderklasse saa betydningsfulde Begivenheder i Rusland.

Kapitalisterne i alle Lande har forenet sig i et fælles kæmpemæssigt Løgnfelttog mod den russiske Arbejderrepublik. Uvidende Journalister er de villige lejede Redskaber for Kapitalisternes Interesser; de bistaas af alle de russiske eller udenlandske Kapitalister, der har maattet forlade Rusland, fordi de ikke mere kunde faa Lov at drive deres Udbytning dér.

For Arbejderklassen, der altid var vant til at se sin Kamp beløjet af Kapitalistklassen, bliver det under disse Forhold en Æressag at yde Bolschewikerne en fuldt retfærdig Bedømmelse.

Maatte dette lille Skrift i al Beskedenhed kunne yde sit Bidrag hertil.

Diktatur og Diktatorer.

»Hele Magten i Arbejder- og Soldaterraadenes Hænder!« Dette var et af Feltraabene under Bolschewikernes Revolution i November 1917.

Ingen vil kunne bestride, at Bolschewikerne paa dette Punkt paa det nøjeste har gennemført, hvad de kæmpede for. Al Magten i Rusland ligger nu hos Arbejder- og Soldaterraadene i Byerne eller paa Landet hos »de fattige Bønders Raad«.

Arbejder- og Soldaterraadene, der paa Russisk simpelt hen benævnes Sovjet, d. v. s. Raad, er ikke, som det i Almindelighed antages, en Opfindelse af ny Dato. Disse Raad, der nu har faaet en saadan Sukces blandt alle Landes Arbejdere, stammer i Virkeligheden fra Revolutionen i Rusland 1905.

Kuriøst nok blev de da oprettede som et Modtræk mod Bolschewikerne. Det var de mere forsigtige Fagorganisationsledere, der dengang ønskede at faa et andet Magtcentrum for den daværende Revolution end det politiske Socialdemokrati. Bolschewikerne var Flertallet indenfor Partiet, de vilde derfor ogsaa overtage Førerskabet i Revolutionen, men blev tvungne til at aflevere det til Arbejder- og Soldaterraadene, der under 1905-Revolutionen ikke var bolschewikisk sindet.

Ogsaa under denne Revolutions første Periode var Soldaterraadene jo alt andet end bolschewikiske. At de efter-

haanden blev det, skyldtes den Kendsgerning, at Minister-socialismen, d. v. s. Ministeriet bestaaende halvt af borgerlige og halvt af menschewikiske Socialister, viste sig at give Arbejderne Stene for Brød.

Nu er Sovjetterne ubestridelig bolschewikiske. Det mærkes saavel paa Stemningen i de lokale Sovjets, som paa de Delegerede, der fra de lokale Sovjets er valgt til Sovjet-Kongressen, der periodisk afholdes i Moskwa.

LUNATSCHARSKI.
Følkekommissionær for Oplysning.

ZINOWJEW.
Præsident for Petrograd Sovjet.

Arbejder og Soldatteraadet i Petrograd er en stor Forsamling, tæller vel ca. 3000 Deltagere. Dens Møder afholdes i Festsalen i Smolny-Institutet, et smukt Lokale med et vist klosteragtigt Præg. Tidligere var et saadant Møde i høj Grad lig med et bevæget Diskussionsmøde. Nu er det i Almindelighed blottet for Tendenser til ørkesløs Diskussion. Revolutionen har bogstavelig væltet i Lassevis af svære Opgaver ud over Arbejderraadene; der bliver derfor ikke Tid til at diskutere mere end højst nødvendigt.

For Petrograds Sovjet er den kendte *Zinowjew* Præsident. I et Møde, jeg overværede, hørte jeg ham aflægge Beretning om Forholdene ved den czeko-slavoniske Front.

Han ejer en glødende Veltalenhed, der Gang paa Gang henriver Forsamlingen til spontane Bifaldstilkendegivelser. Dette Møde prægedes forøvrigt fra først til sidst af en glimrende Stemning, med Masser af »Leve«-raab for de forskellige Førere o. s. v.

Omtrent et tilsvarende Billede frembød Sovjet-Kongressen (den 6. i Rækken af Kongresser), der afholdtes i Moskwa fra 6.—9. November, netop paa Aarsdagene for Revolutionen. Imponerende var det umaadelige bolschewikiske Flertal paa Kongressen. Ikke mindre end 666 af 680 Repræsentanter var Bolschewiker, medens de resterende 14 tilhørte forskellige socialistiske og anarkistiske Afskygninger. Men endnu mere imponerende, ja rent overvældende var den Begejstring, hvormed Kongressen hilste *Lenin*, hver Gang han under Kongressen kom til Stede for at tage Ordet.

Ogsaa de andre Førere, *Trotzky* m. fl. hilstes med Bifald, men ikke i Sammenligning med *Lenin*. Og det endskønt *Lenin* som Taler ikke nær skal kunne staa Maal med f. Eks. *Trotzky*. De er forøvrigt af Væsen to Modsætninger, baade i privat Samtale og paa Tribunen. I privat Samtale er *Lenin* stilfærdig, jævn og ligefrem og uden nogen Art Gestus eller store Bevægelser, paa Talerstolen derimod er han som et ildsprudende Krater af levende Energi, bevægende sig ustandselig og understregende sin Tale med store Armbevægelser. *Trotzky* er en fuldkommen Modsætning hertil. I en Samtale virker han som en ilter, men dog klar og bestemt Sydlænding med hele dennes Bevægelighed. Paa Talerstolen gør han kun sjældent en Gestus, staar urokkelig stille, men ejer til Gengæld en vidunderlig Evne til at beherske alle Nuancer i sin Tales Kraft, — hans distinkte Tale er enestaaende.

Blandt alle de bolschewikiske Førere gør *Lenin* paa nært Hold absolut det mest sympatetiske og vindende Indtryk. Som hans Popularitet blandt Arbejderne er størst af alle Førernes, saaledes er han — selv blandt Borgerne — den mest ansete.

Jeg mindes kun et eneste Tilfælde, hvor jeg — selv fra borgerlige Side — hørte en delvis nedsættende Omtale af *Lenin*. I alle andre Tilfælde erkendte selv de mest forbitrede Anti-Bolschewikers Lenins uangribelige Hæderlighed og Idealisme. Ofte formedes *de borgerliges* Dom sig omtrent saadan: »Ja, *Lenin* er en hensynsløs Fanatiker, der

fører Rusland i Ulykke, men han er Idealist, han er den eneste ærlige blandt alle Lederne, *men han er ogsaa den eneste Russer* blandt dem, de andre er *Jøder!*«

Beskyldningen for at være Jøde er en af Anti-Bolschewikernes mest yndede. Forstaaeligt nok i et Land, der har en Fortid som Rusland med alle dets Jødeprogromer. I hele Anti-Bolschewikkampen er Jødehadet indgaaet som et meget væsentligt, men stærkt utiltalende Led.

Sagen er jo nemlig den, at i Virkeligheden lader de mange Beskyldninger mod alle de øverste Ledere sig ikke opretholde. Ingen tror mere paa, at Lenin og hans Fæller har været Kejser Wilhelms Agenter. Hvis jeg havde næret blot den ringeste Tvivl i saa Henseende, vilde denne have været aldeles bortvejret ved at se den næsten barnlige Glæde, hvormed de modtog de første Efterretninger om Revolutionen i Tyskland. Heller ingen lægger mere nogen som helst Vægt paa de saakaldte amerikanske »Afsøringer«, der hurtigt viste sig at være fuldkommen »amerikanske«.

Blandt en Del russiske Anti-Bolschewiker begynder der da ogsaa nu at vise sig en vis Tendens til at ville indrømme Hæderligheden hos de allerøverste Ledere. Til Gengæld paastaar man saa, at der findes megen Korrupsion hos de underste Lag Embedsmænd. Dertil er at sige, at

LENIN, som han bevæger sig paa Moskvas Gader.

det vel ikke kan undre, om der i Rusland endnu skulde findes nogen Korruption, det var altid Ruslands store Skavank. Fra bolschewikisk Side tages der haardt fat paa alle de Tilfælde, man kan komme til Livs.

Indenfor Arbejderklassen er der en meget stor Tro paa *Lenin* og de andre Førere. Uden denne Tro og Tillid vilde de heller ikke være Førere ret mange Dage til.

»Diktaturet« i Rusland bygger jo nemlig direkte paa Underklassen. Arbejder- og Soldaterraadene og de fattige Bønders Raad er jo Udtryk for Arbejdernes Regimente som Klasse.

Valgret til Raadene har alle 18-aarige Lønarbejdere, Funktionærer (privatansatte eller statsansatte), Bønder (som ikke beskæftiger andre Arbejdere) og Soldaterne. Betingelserne for Valgret er dog Medlemskab i Fagorganisationerne: Alle Kvinder, der enten selv eller deres Mænd hører til disse Befolkningslag, har den samme Valgret som Mændene.

Valgret har derimod ikke: Arbejdsgivere, Rentierer, Købmænd samt tidligere Politifunktionærer.

Valgrundlaget for Sovjetterne er altsaa ingenlunde »demokratisk« i vesteuropæisk Forstand. Der er ikke Tale om almindelig Valgret. Og dog — hvis man foretog en procentvis Udregning af, hvor mange Russere over 18 Aar der har Valgret, og sammenlignede det med en tilsvarende Udregning for Danmark, vilde man sikkert komme til det Resultat, at Procenttallet ikke vilde blive meget forskelligt. Der er blot den Forskel, at »den almindelige Valgret« i Danmark udelukker alt, hvad der er af Ungdom i Landet, medens man i Rusland udelukker de rige. — Hvad der er mest retfærdigt, kan naturligvis være en Skønssag, for en Socialist er »Skønnet« dog ikke svært.

Fra de lokale Sovjetter vælges Delegerede til Sovjet-Kongressen. Af denne vælges en Central-Eksekutiv-Komité paa 200 Medlemmer, ligesom der vælges det øverste Ministerium paa 11 Medlemmer, for hvilket *Lenin* i Øjeblikket er Præsident.

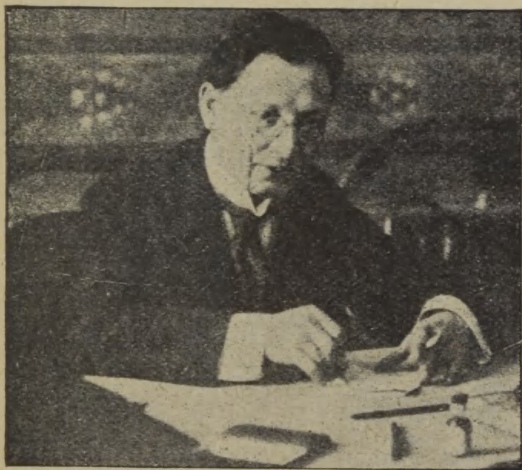
Ministeriet — Folkekommissærerne — og Eksekutivkomitéen, der har Sæde i Kreml i Moskwa, har den udøvende Magt.

En berettiget Indvending mod den russiske Arbejderforfatning er dens meget indirekte Valgret. Det er maaske i

Øjeblikket en Nødvendighed, men bør forsvinde efterhaanden, som Oplysningen vokser i Underklassen.

Diktaturet i Rusland er altsaa ikke Enkeltmands-Diktatur, men den samlede Arbejderklasses Diktatur. Og Diktatorerne vil kun kunne fortsætte Regeringen, saa længe de har Arbejderklassen med sig.

Diktatur vil vel altid være haardhændet overfor sine Modstandere. Tilstanden i Rusland i Øjeblikket karakteriseres

URITZKY.

Petrograds Diktator, der blev myrdet sidste Sommer.

vel i saa Henseende bedst ved Udtrykket »revolutionær Belejringstilstand«.

Et Led af denne Belejringstilstand er den kneblede Pressefrihed, der vel er Diktaturets mest tvivlsomme Foranstaltning. Overalt udkommer kun socialistiske

Aviser og endda kun saadanne, der støt-

ter Regeringen. I Petrograd udkommer f. Eks. 6 saadanne Aviser, af hvilke de 3 mest betydende er »Prawda«, »Cevernaja Kommune« og »Krasnaja Gazette«.

For Modstandere af Regeringen er der ingen Mulighed for at komme til Ord. I og for sig er der vel ikke stor Grund til at ynke den privatkapitalistiske Presse, den har i Virkeligheden næsten overalt ophørt at være frie Organer og er sunket ned til simpelthen at være Redskab for bestemte kapitalistiske Interesser. Mere betænkeligt er det, at man afskærer de forskellige Retninger indenfor Arbejderklassen fra at komme til Orde. Det kan nemlig blive et Ly for en opvoksende Korruption blandt Arbejderførerne selv, der lige saa lidt som andre Mennesker kan taale i Længden

ikke at være underkastet Muligheden for en Kritik af deres Virksomhed.

Den forfærdelige Terrorisme, som Bolschewikernes Modstandere giver haarrejsende Skildringer af, er naturligvis for en stor Del blot et af de mange Led i Løgnkampagnen mod Bolschewik-Rusland.

Sandt er det vel, at der under de Kontrarevolutionsforsøg, der er gjort af Overklassen, er blevet dræbt nogle Hundrede Overklasserepræsentanter. Men Terrorisme i den samme Forstand som under f. Eks. den store franske Revolution — med daglige Standretter o. s. v. — eksisterer ikke.

Diktaturet i Rusland er intet Blodbad. Diktatorerne er ikke blodbesudlede, bestukne Forbrydere. Diktaturet er derimod den hidtil undertrykte Underklasses Erobring og hensynsløse Udnyttelse af Magten, og Diktatorerne er Arbejderklassens Førere: dygtige Mænd, haarde maaske, men Folk, der vil noget, og som indtil nu ogsaa har vist, de kan noget.

Om de formaar at gennemføre deres Kamp, vil kommende Tider vise, men man vil ikke med Rette kunne bestride, at deres Formaal var godt.

Petrograd — Vinduet mod Vest.

Peter den Store anlagde Petrograd. Som han selv var storslaaet i Person og Handling, saadan skulde ogsaa Byen med hans Navn være det. I de brede, storslaaede Gader er det, som mærker man endnu Genklangen af Peter den Stores mægtige Fodtrin.

Petrograd har ikke haft blide Kaar i disse Krigs- og Revolutionsaar. Den har frem for alt faaet den tvivlsomme Ære igen — ligesom ved sin Fødsel — at være Ruslands Vindue mod Vest: den eneste Port ud til Havet.

Indbyggerantallet er kendelig formindsket, vel til det halve. Det sætter sit Præg paa Gadefærdsselen, der er langt mindre end normalt for en saa stor By. Bortset herfra er der i det Ydre kun faa Spor af Revolutions-Aarene. Hist og her er Vinduer i Forretninger slaet ind. En Del Steder er Geværkugler gaaet igennem Vinduerne, som siden er blevet repareret med et Stykke Papir, da der mangler Glas. Molesterede Ejendomme ses næsten

ikke. Og der findes slet intet Sjør af de »12 Brande«, som Alverdens Blade i Eftersommeren 1918 fortalte rasede i Petrograd. Det var blot en af de mange Avisløgne.

Paa andre Maader er der dog i det ydre tydelige Tegn paa Revolutionen. De talrige røde Faner er det mest fremherskende. Det giver et underligt frydefuldt Sæt i en udenlandsk Socialist, den første Gang han ser den røde Fane vaje over offentlige Institutioner. Uvilkaarligt ofres en

Vinterpaladset, Zarens tidligere Slot, hvor nu Arbejderne og fattige Bønder samles.

Tanke og et stille Suk paa Hjemlandet, hvor det desværre endnu et Stykke Tid vil være Korsflaget, der dominerer.

Et tydeligt Revolutionstegn er den Buste af Lasalle, der staar opstillet paa Hovedgaden, Newski-Prospekt, foran Raadhuset. Et andet lige saa tydeligt Revolutionstegn ses ved Vinterpaladset, Zarens tidligere Slot, over hvilket der vajer en Mængde snart lidt blegroede Faner. Den store Plads foran Slottet er døbt om, den har faaet Navn efter Petrograds Revolutions-Behersker, der dræbtes her, og hedder nu *Uritzky-Pladsen*. I Muren om Vinterpaladset er et af Hjørnerne brudt ned og har maattet give Plads for en Buste af en af de allerførste Revolutionshelte, *Radischtscheff*. Den Plads, der er fremkommet bag ved Busten, er benyttet til Opstilling af en Reklameplakat for — — det Biografteater, der nu er installeret i et af Vinterpaladsets

mange Lokaler. Vinterpaladset som Helhed benyttes dog ikke til daglig, men kun til Kongresser og lign.

Er Færdselen paa Gaderne end mindre end normalt for en Storby, saa betyder dette dog ingenlunde, at der er Fare forbundet med at færdes paa disse. Man vil i Petrograd med omtrent samme Tryghed, som i København, kunne færdes paa Gaderne paa alle Døgnets Tider. Det vil om Aftenen kunne hænde, at man bliver standset af en Rødgardist-Patrolje og faar Besked paa at vise sine Papirer frem, men hvis de er i Orden, faar man uhindret Lov til at drage videre. Sikkerhedstjenesten opretholdes af Rødgardister, d. v. s. civilklædte Arbejdere, der er forsynet med Gevær og som Kendetegn en Uniformshue. Naar de om Natten staar frysende i Porte eller paa Gadehjørner, ser de næsten mere fredelige ud end danske Politibetjente med de drabelige Hjælme. — Paa vel intet andet Omraade har den borgerlige Presse i alle Lande beløjet Bolschewikstyret, som i Skildringen af de »lovløse« Tilstande i Byerne.

Med Madvarer er det knapt i Petrograd, der er værre stillet end nogen anden By i Rusland, hvad det forstaas, naar Byens nuværende isolerede Stilling erindres. For at bøde derpaa er der gennemført den mest vidtgaaende Rationering. Alt er rationeret. Ikke den mindste Sprække er der levnet de velstillede, der endnu findes, til *lovligt* at forsyne sig med ekstra Rationer. Som et Led i Rationeringen er ogsaa indgaaet Lukningen af næsten alle de Restauranter, der serverer Madvarer. I Stedet er oprettet store Folkekøkkener, til hvilke man skal have Kort som ved Køb af alt andet.

Rationeringen er ordnet paa den Maade, at hele Befolkningen er delt i 4 Klasser. I 1. Klasse er alle, der har legemligt Arbejde samt Soldaterne og enkelte andre, Brødrationen er her 1 Pfund Brød pr. Dag (noget mindre end $\frac{1}{2}$ kg); i 2. Klasse er alle aandelige Arbejdere, Funktionærer og lign., Brødrationen er her $\frac{1}{2}$ Pfund; i 3. Klasse er den Del af det tidligere Bourgeoisie, der udretter lidt Arbejde; i 4. Klasse er Rentierer og lign.; 3. og 4. Klassenes Rationer er meget smaa og udleveres kun, for saa vidt 1. og 2. Klasse fuldtud har faaet det dem tilkommende Kvantum.

En hel Række forskellige Slags Madvarer mangler, f. Eks. Smør og Sukker. Mælk findes kun i begrænset

Mængde og er beslaglagt til Brug kun for Kvinder, der har smaa Børn, og Børnene.

Levnedsmiddelspørgsmaalet er, som enhver vil kunne forstaa af denne Skildring, langt fra god. Og dog er den bedre nu end for Maaneder siden. Høsten har nemlig været god, hvad der betyder adskilligt for Bolschewikstyret i Rusland.

Lukningen af Restauranterne har selvfølgelig lagt en stor Dæmper paa det offentlige Liv. Endnu er dog mange Kaféer aabne, og her kan man for 3—4—5 Rubler erhverve sig et Glas Kaffe eller Te. Ønsker man Kager til, stiger Prisen med 10 Rubler pr. Kage!

Forlystelser findes der talrige af, selv om det egentlige »Natteliv« ikke mere eksisterer. Biografteatrene spiller for fuldt Hus. Og i Teatrene opføres Operaer og Skuespil som hidtil. I den tidligere kejserlige Opera optræder den verdensberømte Sanger *Scheldpin*. Han er overbevist Bolschewik og optræder her hver Aften for en Gage af 1200 Rubler pr. Maaned; for nylig forhandlede han med en udenlandsk Impressario om en Gæsteoptræden i Udlandet, hvor han skulde have 11,000 Rubler *pr. Aften!*

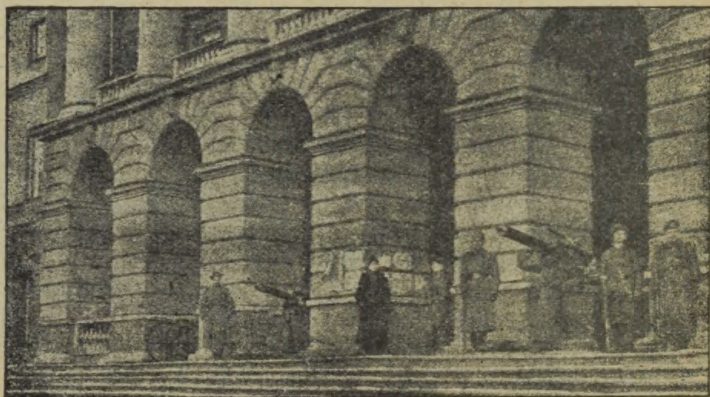
Petrograd er haardt ramt af Krigen og andre Vanskeligheder, men taabelige og fuldkomne løgnagtige er de Skildringer, der skildrer Petrograd som Hungervanvidets By, hvor Folk gaar paa Gaderne og falder om af Sult.

Lige saa taabelige er Skildringen af de røde Soldater som Tyve og Røvere. Militærlejren Gatschina udenfor Petrograd er det bedste Bevis derimod. Her har under hele Revolutionen ligget en stor Militærlejr i en Rundkrans udenom Slottet Gatschina. Her har en Række blodige Kampe staaet. Mellem Kosakkerne og Kerenski. Mellem Kerenski og Bolschewikerne. Her har altsaa været Uro nok. Men trods alt dette staaer Slottet fuldkommen urørt. Stuerne er endnu, som da Poul I, Jekaterina og hendes Elsker, Fyrst Orloffski, forlod dem. De talrige Kostbarheder af alle Arter, navnlig en Mængde umaadelig værdifulde kinesiske og japanske Kunstgenstande, staaer fuldstændigt urørt og velholdte. Om der var ret megen Sandhed i Skildringen af den røde Hær som en eneste Tyvebande, vilde dette Slot forlængst have været plyndret.

Vistnok har der fundet en hel Del Plyndringer Sted, men det var dog kun isolerede Tilfælde. Nu foregaar der næsten intet af den Art. Ikke mindst vel af den Grund, at det er strengt forbudt at handle med alle disse gamle Sa-

ger. Antikvitetsbutikerne er lukkede. Og paa det saakaldte »Loppetov«, der er skildret som et fuldstændigt Marked for stjaalne Værdisager, finder man kun i ny og næ en enkelt Værdigenstand til Fals.

I det hele taget vaager Bolschewikerne ret omhyggeligt over, at de Bygninger, der har kunstnerisk Værd enten ved deres Indhold eller Arkitektur, bliver bevaret og stillet til Folkets Raadighed som Museer o. s. v. Saaledes f. Eks. med Slottet Gatschina, det har siden Revolutionen været offentlig tilgængelig i visse Timer hver Dag.

Smolny-Institutet, Revolutionens Hovedkvarter i Petrograd.

Som nævnt er Petrograd haardt ramt af Krigen. Dens Industri er delvis lammet. Byen selv er ikke mere Hovedstad for hele Riget. Alligevel har Petrograd dog bestandig en ikke ringe Betydning og er paa mange Maader førende i den revolutionære Udvikling. Og er end ikke Smolny-Institutet for Øjeblikket af saa stor Betydning som Kreml i Moskwa, saa udgaar der dog ogsaa mange vigtige Traade fra Smolny, dette forhenværende Kloster for adelige Frøkener, hvor nu Petrograds revolutionære Behersker, *Zinowjew*, hersker.

Smolny er — som alle andre betydningsfulde offentlige Kontorer — meget omhyggeligt bevogtet. Alle de ydre Vagter slipper man dog forbi uden nogen Art af Passértegn. Men vil man op i de øverste Etager og ikke lade sig nøje med at se paa Kanonerne og Maskingeværerne i underste Etage, saa maa man have særlige Adgangskort,

først da slipper man forbi den svært bevæbnede Vagt. Og vil man videre ind at tale med *Zinowjew*, maa man forsynes med endnu et Adgangskort og passere forbi adskillige sværtbevæbnede Soldater til. Siden Attentatet paa *Lenin* sidste Sommer skærmer den russiske Arbejderklasse meget omhyggeligt sine Førere mod Attentater.

Men det er dog ikke i Kraft af sine Bajonetter, *Zinowjew*, og med ham Arbejder- og Soldaterraadet, trygt sidder i Smolny og regerer Petrograd. Det er, fordi de handler i Overensstemmelse med den store Arbejderklasses Interesser og Ønsker. Derfor er Petrograd — trods Madmangel og alle Vanskeligheder — bestandig Revolutionens første By.

Socialisering af Industrien og Landbruget.

Blandt Bolschewikernes allerførste Foranstaltninger var Proklamationen af Samfundets Overtagelse af alle større industrielle Virksomheder og lign.

Naturligvis maa denne Overtagelse i Praksis tage sin Tid at gennemføre; der er et Stykke Vej mellem Proklamationens Udstedelse og dens Gennemførelse.

Men nu er dog snart de fleste Virksomheder socialiserede. Fremgangsmaaden ved Socialiseringen har været lidt forskellig. Adskillige Steder erklærede Arbejderne i den paa-gældende Bedrift selv ved Revolutionens Udbrud Bedriften for Samfundsejendom, saaledes at de selv overtog Styret og valgte Arbejdslederne. De fleste Steder har det dog været Staten — d. v. s. som oftest Kommunen — der har eksproprieret Bedrifterne og ansat Lederne. Denne sidste Form har iøvrigt ogsaa vist sig som den mest hensigtsmæssige. Det viste sig nemlig, at Arbejderne, hvor de selv direkte overtog Virksomheden, ofte misforstod Situationen. De betragtede sig (d. v. s. de Arbejdere, der tilfældig var ansatte i Fabriken ved Revolutionens Gennemførelse) som en Slags ny Privatejere. Forskellen blev da blot den, at der i Stedet for én Fabrikejer blev maaske 200, i Samarbejdet med de øvrige Bedrifter blev der vedvarende store Besværligheder.

Samfundsdrift med ret stærkt Centralisation har — i hvert Fald indtil nu — vist sig at være det mest hensigtsmæssige.

Under de nye Drifts- og Ejendomsformer var selvfølgelig-

lig det første Spørgsmaal, der opstod, Problemet med at skaffe tilstrækkelig mange kyndige Arbejdsledere.

I en Del Tilfælde lod man de hidtidige fortsætte. Alt for ofte viste det sig imidlertid, at disse Folk i Stedet for at søge det bedst mulige udrettet under de ændrede Forhold drev Sabotage og i Stilhed gjorde saa meget som muligt for at faa det helt til at gaa i Staa. Nu er der derfor faa af disse hidtidige Ledere tilbage. I Petrograd havde jeg Lejlighed til at stifte Bekendtskab med en af de faa, der er tilbage. Han, som personlig var en afgjort Modstander af Bolschewismen, fandt det særdeles vel muligt at virke under de forhaandenværende Forhold og lede den paagældende Bedrift, en stor Fabrik med ca. 600 Arbejdere, og han gav iøvrigt en Række Oplysninger om Produktionens nuværende Forhold. Oplysninger, der ikke mindst var interessante, fordi de altsaa stammede fra anti-bolschewikisk Kilde, men trods dette i alt væsentlig passede med Bolschewikernes egne Meddelelser.

Industriens nuværende Stilling i Rusland er vel det svageste Punkt. En Række Omstændigheder medvirker hertil.

I første Linie den ovenfor nævnte Nødvendighed af at skaffe andre Ledere. Med den russiske Arbejderklassens nuværende kulturelle og tekniske Niveau faldt det meget svært at skaffe tilstrækkelig mange dygtige Ledere frem. Hertil kom, at en Mængde af de Folk, der kunde have været brugt til at lede nyttigt Arbejde i Industrien, maatte anvendes i Hæren. Som de bolschewikiske Førere selv udtrykte det: »Naar vi havde en dygtig Mand, vi kunde have brugt til at organisere en Fabrik, maatte vi alt for ofte sende ham ud til Fronten for at organisere et Kompagni.« Valget stod mellem at kæmpe paa Fronterne eller lade Englændere og Czeko-Slovaker faa Magten i Riget.

Foruden og vel mere end Manglen paa teknisk dygtige Ledere har Manglen paa Raastoffer, som vi kender saa godt i Danmark, gjort sit til at lamme den russiske Industri, navnlig gælder dette i Petrograd, medens der i Moskwa er langt flere Bedrifter i Gang.

Endelig har der været en hel Del Misforstaaelser hos selve Arbejderklassen at overvinde. Den russiske Arbejderbefolkning har ikke gennemgaaet en Menneskealders fagorganisatorisk og politisk Skøling, saadan som den vestevropæiske. For adskillige Arbejdere faldt det derfor svært at forstaa, at Revolutionen *ikke* betød Afskaffelsen af al

Orden og Disciplin og Ophør af alt Arbejde, man ikke havde Lyst til. Megen Kraft er ofret paa at forklare Arbejderne, at Arbejde, Disciplin og Orden er 3 aldeles nødvendige Ting ogsaa under Proletariatets Diktatur.

For de ældste i Arbejderklassen, de, der har levet deres bedste Tid under Zarismen, er det faldet sværest. Derimod forstaar de yngre meget vel Forskellen imellem Kapitalismens Slave-Disciplin og Arbejderklassens egen frivillige indorden sig under hinandens Ledelse.

Af mægtig Betydning for Arbejderklassen har det selvfølgelig været, at den virkelig for Alvor mærker, at det er den, der er Herre over Produktionen.

I hver eneste Virksomhed findes foruden de egentlige Ledere et Udvalg af Arbejdere, der har til Opgave at kontrollerede Fabrikens hele almindelige Ledelse og Arbejdsforhold.

Arbejdstiden er overalt kun 8 Timer daglig. For Arbejdere under 18 Aar er den dog kun 6 Timer, de resterende 2 Timer skal enten anvendes til Skoleundervisning eller til Deltagelse i den socialistiske Ungdomsbevægelses Oplysningsarbejde. Kontrollen med, at Ungdommens Arbejdsforhold overholdes, er iøvrigt for en stor Del netop overtaget af den socialistiske Ungdomsbevægelse.

Lønningerne fastsættes og reguleres igennem Indstilling fra hver enkelt Virksomhed til den paagældende Fagorganisation. I Fagorganisationen — der nærmest er et Industriforbund — udarbejdes paa Grundlag af disse Indstillinger et Lønforslag for hele Faget. Dette Forslag gaar til De samvirkende Fagforbund, der delvis udligner de forskellige Fags Lønninger, saa Uligheden ikke bliver for stor. Det Resultat, De samvirkende Fagforbund er kommet til, forelægges Folkekommissæren og bliver gældende Lov, dersom han underskriver det. Er han misfornøjet med Lønforslaget og nægter at underskrive, gaar det videre til en Appellinstans, der sammensættes af Fagorganisationerne og Samfundet (d. v. s. Arbejder- og Soldatteraadet). Appellinstansens Afgørelse er gældende Lov.

Naturligvis giver en Fremgangsmaade som den her skitserede Arbejderne hele Indflydelsen. De Lønninger, der i Øjeblikket er gældende, er følgende: Minimalløn 500 Rubler pr. Maaned, og Maksimallønnen er 1250 Rubler pr. Maaned. Maksimallønnen er den gældende overalt, f. Eks. ogsaa for Ministrene, *Lenin, Trotzky o. s. v.* I enkelte

Tilfælde er man gaaet paa Kompromis med særlig dygtige Teknikere og lign. og har givet dem en Gage paa indtil 5000 Rubler pr. Maaned for i det hele taget at faa dem til at medvirke. Den almindelige Arbejdsløn er ca. 1000 Rubler paa Maaned.

Overskudet fra Virksomhederne gaar i Statens Kasse, der ogsaa maa dække eventuelle Underskud. Aktionærerne faar kun undtagelsesvis noget Udbytte, og da kun 5—6 pCt. af den oprindelige Aktiekapital. Iøvrigt er Industrikapitalen blevet beslaglagt ligesom Bankkapitalen. Af Bankbeholdningerne kan der — af de før 1. Januar 1918 indsatte Beløb — hæves 1200 Rubler pr. Maaned.

Trods alle de Vanskeligheder, som her er skildret, synes det dog, som det lykkes Bolschewikerne at faa mere og mere Fart i Industrien. Men dette er ogsaa en Livsbetingelse for Bolschewismen.

Ikke mindst af Hensyn til Landbruget og dets Socialisering.

Enhver Regering vil jo nemlig kun kunne beholde Magten, saa længe den er i Stand til at skaffe Brød til Befolkningen. Men for fortsat at kunne faa Brød og Brødkorn fra Bønderne, er det en absolut Nødvendighed at kunne levere dem Industriprodukter til Gengæld.

At hente Brødkornet med Magt kan lade sig gøre et Stykke Tid, og navnlig hvis Tilbageholdelsen af Brødkornet skyldes politiske Grunde, altsaa i dette Tilfælde antibolschewikisk Opfattelse. I Rusland har man en Periode maattet gribe til de væbnede Rekvireringstogter ud paa Landet. Efter sidste Høst har de dog næsten ikke været nødvendige.

Ogsaa blandt Bondestanden begynder der nu at brede sig en stærkere Stemning for Regeringen. Denne har navnlig faaet fastere Fodfæste ude paa Landet, siden den i Juli 1918 skred over til Oprettelsen af de fattige Bønders Raad og lod disse dels overtage Dyrkningen af større Jordstrækninger, og dels lod dem tage Kampen op mod Storbønderne.

Selve Storgodsejerstanden er praktisk talt udryddet i Rusland. Den er flygtet eller paa anden Maade gaaet til Grunde. Derimod findes i Landet en lille Del Storbønder samt en Del Bønder af Mellemlassen. De sidste, der er Resultatet af den saakaldte Stolypinske Jordreform 1906,

hvorved Mir'en ophævedes, bekæmpes i Almindelighed ikke af Bolschewikerne. Der er en vis gensidig Nevtralitet.

Storbønderne føres der derimod skarp Kamp imod, væsentligst for at tvinge dem til at udlevere Levnedsmidlerne. Storbønderne er det ogsaa, der af og til fremkalder Uroligheder ude omkring paa Landet.

De fattige Bønder, der i Rusland udgør det aldeles overvejende Flertal af Bondestanden, er nu Bolschewikerne Tilhængere. Dette kunde man bl. a. konstatere af deres Kongres i Petrograd i November 1918. Her var samlet ca. 13,000 Bønder, der var Repræsentanter for Halvparten af Rusland. Betegnende for den Udvikling, der er foregaaet indenfor disse Rækker, er det, at Beslutningerne paa Kongressen gik ud paa, at man vilde tilstræbe Opretelsen af smaa kommunistiske Bondesamfund paa ca. 50 Familier, hvor vel hver Familie skulde have sit eget Hus, men hvor Jorden skulde være fælles og dyrkes i Samvirken med Produktionsredskaber, der ejedes af kooperative Sammenslutninger.

Denne Beslutning, der skal realiseres af de fattige Bønder's Raad til Dels med Hjælp fra Byernes Side, betyder den gamle Mir's Genopstandelse. Men en Genopstandelse som en Fugl Fønix af Asken uden de ulyksalige Skavanker (Adsplittelse af Jorden i Smaastumper ved Dyrknin-gen), der klæbede ved Mir'en.

Sikkert er de russiske Bønder paa den rigtige Vej nu. Men de har langt igen. De er baade hvad Udseende, Klædedragt, Boliger og Maaden at dyrke deres Jord paa et Par Hundrede Aar tilbage for f. Eks. danske Husmænd.

Hvor var det ikke et vidunderligt kontrastfyldt Billede at se disse Tusinder af fattige, faareskindskofteklædte, snavsede og pjaltede Bønder bevæge sig rundt i Vinterpaladsets spejlfunklende Sale ved deres Kongres.

Var netop dette, at denne Kongres afholdtes i Vinterpaladset, mon ikke en Slags Anskuelsesundervisning. Her saa disse fattige, hidtil undertrykte Mennesker for første Gang Zarens Slot i al dets Glans og Herlighed. Og de ikke alene saa det, men de bevægede sig i det som de retmæssige Ejere og Herrer.

Ikke som overmodige og barbariske Vandaler. Snarere lidt stilfærdig og undrende. I en enkelt Sal havde Trætheden overvældet en gammel Bondemand, han havde lagt

sig paa en Sofa og var tilsidst faldet i Søvn der. Det kunde ikke andet end minde om »Jeppe paa Bjerget«.

For hele den russiske Bonde- og Arbejderstand maa den hele Udvikling sikkert virke paa lignende Maade som Jepes Opvaagnen i Baronens Seng.

Men der er den store Forskel, at de dog véd, at de drømmer med aabne Øjne, lysvaagne, og de véd, at dersom de selv vil, vil »Drømmen« aldrig behøve at høre op.

Kultur og Kirke.

Maaske den allerstørste Forbrydelse, Zarismen har øvet overfor det russiske Folk, er den Uvidenhed og Vankundighed, den har holdt det store Folk nede i.

Intet andet Land i Europa har haft forholdsvis saa mange Analfabeter, d. v. s. Mennesker, der hverken kan læse eller skrive, som Rusland. Endnu saa sent som i Aaret 1900 viste det sig, at af hvert Hundrede Rekruter kunde de 50 ikke læse og skrive. Er end Stillingen blevet bedre siden da, der er dog endnu Millioner af Analfabeter.

For Bolschewikerne maatte det blive en af de allerførste og største Opgaver at reformere hele Skolesystemet og mægtigt udvide Folkeoplysningsarbejdet.

En stor Støtte for dette Arbejde var det, at de sidste Aar med deres mange og store Begivenheder ude i Verden i meget høj Grad har skærpet Trangen til bedre Kundskaber.

Bolschewikregeringens første Foranstaltning paa dette Omraade var Indførelse af Skoleundervisning for alle Børn. Tidligere var det kun et Faatal, der gik i Skole. Og Skolerne var i stort Tal i Hænderne paa Præsteskabet, hvad der naturligvis yderligere gjorde Undervisningen ringere. Endvidere varede Skolegangen kun i 3—4 Aar.

Nu er alt dette anderledes. Al Skoleundervisning er i Statens Hænder, og Skolegangen skal ligesom i Vesteuropa vare 7—8 Aar.

Hele Undervisningsvæsenet ledes af Kommissær *Lunatscharski*, en højt kultiveret og uddannet Mand, der netop i Dagene ved min Ankomst til Petrograd paa nogle større Møder gjorde Forsøg paa at drage Intelligensen med ind i det store Kulturarbejde, der her udføres. Hans Forsøg kronedes i nogen Maade med Held.

De mest moderne Principer er lagt til Grund for Skolevæsenet. Al Undervisning er naturligvis gratis, ligesaa alt Skolemateriellet m. v. Lærerne, der efter en kortvarig Sabotageperiode atter har stillet sig til Sovjet-Regeringens Raadighed, skal undervise Børnene efter vesteuropæisk Forbillede og saaledes, at der foruden den rent aandelige Undervisning tillige indgaar Arbejdstimer i Skoletiden. Opdragelsen til Arbejde skal paa den Maade indgaa i Undervisningen.

Foruden Børneskolen har man ogsaa taget fat paa Undervisning i Aftenskoler, særlig Haandværkerskoler og lign. Endvidere er Universitetet aabnet for alle, der ønsker at søge det.

Mest imponerende rent øjeblikkelig er vel det Arbejde, der gøres for at højne den nulevende Slægts kulturelle Standard, nemlig den Ordning, der er truffet, i Følge hvilken *alle* Analfabeter *skal* gaa i Skole mindst 2 Timer pr. Dag, indtil de har lært at læse og skrive. Gennemførelsen af denne rigoristiske Bestemmelse, der kalder Minder frem fra de Dage, Peter den Store i *det Ydre* civiliserede Russerne, er blevet lettet umaadelig ved, at man netop nu i Rusland som ingensinde før har Øjne og Øren vendt ud mod den store Verden og lytter og spejder: kommer Verdensrevolutionen ikke snart?

Den russiske Arbejder og Bonde vil selv læse, hvad det er, der meddeles ude fra Tyskland og de fremmede Lande. Derfor indordner han sig gerne og villigt under Tvangen til i et Par Timer daglig at sidde paa Skolebænken.

Hvor stor Forskel der er mellem Bolschewikregeringens og Zarregeringens Kærlighed til Oplysning og Kultur fremgaar ret klart af de Pengesummer, der anvendtes før, og som anvendes nu. I det gamle Rusland, med ca. det dobbelte Indbyggerantal af det nuværende, anvendtes aarlig ca. 143 Millioner Rubler til Undervisning. Af den nuværende Regering er alene i første Halvaar af 1918 anvendt $3\frac{1}{2}$ Milliard Rubler.

Side om Side og Haand i Haand med *Lunatscharskis* Virksomhed for en forbedret Undervisning for baade unge og gamle gaar *Maksim Gorkis* Bestræbelser for at højne det almindelige Kulturniveau.

Maksim Gorki var til at begynde med Bolschewismens Modstander. Men nu medvirker baade han og hans Hustru i Bolschewikregeringens Arbejde, og de gør det, fordi

de forstaaer Betydningen af det store Nybygningsarbejde, der nu udfoldes i Rusland.

Hans Hustru, den tidligere Skuespillerinde Fru *Andrejew*, er øverste Leder for alle Teatre i Petrograd, og hun søger, ved fortrinsvis at lade værdifulde Stykker opføre, at højne Kulturen paa dette Omraade.

Maksim Gorki har overtaget Ledelsen af al russisk Forlagsvirksomhed. Han skaffer derigennem Arbejderne Adgang til alle Verdenslitteraturens Mesterværker. Det er kolossale Oplag, der Gang paa Gang maa trykkes af de forskellige Bøger. Tidligere var en Mængde Bøger forbudt paa Grund af deres Indhold eller Tendens. Da Bolschewikerne ved Ekspropriation skaffede en Masse Biblioteker frem til almindelig Benyttelse, viste det sig derfor ret ofte, at de blev kun lidet benyttede, fordi der manglede netop de Bøger, som Folket helst vilde have. *Maksim Gorkis* Opgave er det at raade Bod herpaa ved at fremskaffe alf det bedste, Forfattere og Digtere Verden over har skabt.

Paa mange andre Omraader mærkes Bolschewikstyrets ærlige og energiske Vilje til at føre Rusland ind paa et højere kulturelt Stade. En lille Enkelthed, der dog sikkert i det lange Løb vil faa adskillig Betydning, er Reformeringen af Alfabetet. Bolschewikerne har resolut strøget alle de stumme Bogstaver af det — forøvrigt ogsaa uden dem vanskelige nok — russiske Alfabet.

Af kulturel Betydning maa det vel ogsaa siges at være, at den julianske Tidsregning er blevet afløst af den gregorianske. Der er en vis Symbolik deri, at Bolschewikerne resolut sprang frem over de 14 Dage, Rusland under Zarerne var kommet bagefter det øvrige Europa.

Som et Led i det kulturelle Arbejde maa ogsaa nævnes de saakaldte Prolet-Kult-Foreninger. Det er en Blanding af Læseselskaber, Sangforeninger og Dilettantskuespillerklubber. Selv de Russere, der finder et vist latterligt Præg over disse Foreninger, erkender dem dog til en vis Grad som Kulturbærere.

At Arbejderklassens Frigørelse ikke alene er et økonomisk Spørgsmaal, men ogsaa et aandeligt og kulturelt, har Bolschewikregeringen altsaa tilfulde forstaaet. I denne Forbindelse maa det ogsaa erindres, at foruden det her skildrede almindelige »neutrale« Oplysningsarbejde foregaar der et meget omfattende socialistisk Oplysningsarbejde

ikke mindst igennem den socialistiske Ungdomsbevægelse, som i Løbet af det sidste Aar er skudt i Vejret, stor og stærk.

Lasalles Buste afsløres paa Petrograds Hovedgade, foran Raadhuset.

I Moskwa er det socialistiske Oplysningsarbejde koncentreret i det nyrejste socialistiske Universitet, til hvilket man søger at knytte en Mængde betydende udenlandske socialistiske Teoretikere som Forelæsere. Her haaber de russiske Arbejdere engang skal kunne blive hele Verdens største og bedste socialistiske Universitet.

I Moskwa har ogsaa selve det nye Folkeoplysningsarbejde sit Hovedkvarter og Centrum.

Men i Moskwa har ogsaa den russiske Kirke sit Hovedkvarter. Mellem disse to Centrere vil blive kæmpet mangen bitter Kamp, saa vist som Kirken — i Rusland som i alle andre Lande — er den moderne Oplysnings stærkeste og farligste Modstander.

Foreløbig er det lykkedes Bolschewismen at rive Skoleundervisningen ud af Kirkens Hænder. Men Kirken er endnu *meget* stærk. Den udøver endnu en umaadelig Indflydelse over mange Sind. Har man set Folket gaa fra de revolutionære Masse møder hen og »korse« sig foran det nærmeste Kapel, eller har man set selv Rødgardister gøre Korsets Tegn ud for hvert lille Helgenbillede, de passerede paa Gaden, eller har man set en Aftengudstjeneste i den store Kristuskirke i Moskwa og dér set Kvinder og Mænd kaste sig ydmygt paa Gulvet foran Popens Fod, gnidende deres Pande mod de kolde, haarde Fliser, da føler man, at den russiske Kirke ejer en dyb og maaske ulykkebringende Magt over store Dele af det russiske Folk.

Bolschewikerne ved dette. Trods al deres Hensynsløshed ellers tager de meget Hensyn til Kirken. Dens Jordegoder har de vel eksproprieret, men dens vældige Skatte af Guld og Sølv har de ladet urørte. Og medens enhver Kontrarevolutionær behandles jernhaardt, voves der sjældent at skrides ind overfor Præster, selv om de virker mod Revolutionen. Saa stor er endnu Kirkens Magt.

Men tager end Bolschewikerne et vist nødtvungen Hensyn til Kirken, saa lefler de dog ikke med den. Da Biskop *Varnava*, den berygtede *Rasputins* Ven og Protegé, kom til Bolschewikerne og foreslog dem at lave en ny, en »bolschewikisk« Religion à la Robespierre, blev han ufortøvet sendt hjem til sin Bispestol igen. Det tyvende Aarhundrede er ikke gunstigt for den Art Eksperimenter. Og *Lenin* har ingen Robespierre-Tilbøjeligheder. Selv om han for en Stund — som den Realitetspolitiker han er — læmper sig efter Forholdene, Maalet lader han ikke ude af Sigte. Det er for ham som for alle andre Socialister: Arbejdernes Opdragelse til en kulturel højtstaaende, selvtænkende Arbejderklasse, der ikke har Brug for Religionens Opium.

Det nye Rusland arbejder godt for at realisere dette Ønske.

Moskwa, den hellige By —

Verdensrevolutionens Hjerte.

Det er i Kreml.

I flere Timer har vi vandret indenfor Kremls Mure og set dets vidunderlige østerlandske, rent ud fantastiske Kunstværdier og Skatte. Vi er allerede for overvældede til mere at give vor Beundring Luft i Ord, da vi havner i

PARTI FRA KREML.

Ved Siderne Zarens Slotte, der nu er tomme. I Midten bor nu Lenin og Trotzky.

den tidligere Tronsal. »Det er Tronsalen, hvor Zaren sad, naar han modtog Udsendinge fra fremmede Lande,« forklarer Foreviseren os, »og deroppe i Hjørnet foroven er et lille Vindue, gennem hvilket Prinsesserne kiggede ned i Salen for at se de Udsendinge, der bragte Bud om deres tilkommende Gemaler.« Langsomt løfter vi Hovedet for at se op mod »Jomfruvinduet«, men før vort Øje naar derop, fanges det af et Vindue ud til Staden: en stor rød Fane er sat i Vinduessprossen udenfor.

Brat og voldsomt bryder den røde Fane den ejendomme- lige Stemning, disse Timers Vandring har hensat os i. Den smælder for Blæsten, der jager rundt om Kreml. Hvert Smæld er som et Pistolskud, der fortæller os om den nye Tid, der fødes i Rusland, — den nye Tid, hvis Stormænd bor i et beskedent Hjørne i et af Kremls mange Paladser.

I Moskwa mødes alt det gamle i Rusland med alt det nye. Og her mødes tillige Asien og Europa, Orienten og Occidenten.

Forunderligt sammensat bliver da Billedet af Moskwa i disse Dage.

Den nye Tid har absolut Overtaget. Bolschewismen behersker Byen fuldkommen. At Underklassen er tilfreds hermed kunde man se ved Aarsfestlighederne 7.—10. November. Da marscherede Hundrædtusindvis af Arbejdere og Soldater syngende og begejstrede gennem Gaderne. Et vældigt Folkeliv udfoldede sig om Aftenen i de festligt illuminerede Gader, over hvilke Revolutionshærens Flyvemaskiner kredsede og nedkastede snart Proklamationer, snart Blomster.

Bolschewikerne har sejret i Moskwa, men Kampen har været meget haardere her end i Petrograd. I 6 Dage rasede Striden mellem Hvide og Røde. (Billedet paa nærværende Skrifts Forside er tegnet af et Øjenvidne til Kampen og viser et enkelt Afsnit). Adskillige Huskarréer ligger i Grus endnu, og paa enkelte Husfacader ses runde Mærker af Granaterne.

Kreml har dog næsten intet lidt. Kun et enkelt Taarn og en Buegang er blevet beskadiget.

At Kampen maatte blive haard i Moskwa er naturligt. Det russiske Bourgeoisi, der alle andre Steder var saare svagt, var her forholdsvis stærkt. Byen er ingen moderne Storstad som Petrograd. En selv nok saa overfladisk Iagttagelse viser dette.

Endnu hviler et halvt asiatisk Præg over Byen. Hvert andet Menneske paa Gaden bærer en Klædedragt, der vilde være utænkkelig i en vesteuropæisk By. Men frem for alt giver Kvindearbejdet Byen sit orientalske Præg. Kvindearbejdet, mest som det drives i Moskwa, men dog ogsaa i Petrograd, er en Skamplet paa Rusland. Hvor virker det hæsligt paa Gaderne at møde Kvinder slæbende paa tunge Sække eller Kasser paa Ryggen. Bolschewikerne bør aftvætte denne Skamplet.

Ejendommeligt virker det i denne By pludselig at staa overfor et Monument af *Marx* og *Engels*. Eller — ved Foden af Kreml — en Statue af *Robespierre*. Det falder lidt svært at passe disse Revolutionshelte ind i dette Milieu. Det virker som skarpe Kontraster, — dog er det maaske kun en øjeblikkelig Følelse hos Betragteren. Om nogle Aar

vil maaske alle finde dette Billede lige saa naturligt, som det Billede, Fodboldspillende Drenge ved Kremls middelalderlige Mure frembyder.

Revolutionen, der har gjort sit til at forringe Petrograd, har bragt Moskwa en stor Opblomstring. Moskwa er paany blevet Hovedstaden, Rigets Centrum, hvorfra Forvaltningens Traade breder sig. Alle betydende Kommissariater er nu i Moskwa. Masser af Mennesker har dette draget til Byen. Der er blevet Bolignød. Men Bolschewikerne har

Arbejdere og Soldater i Procession under de røde Faner.

haft Raad for Bolignøden. Alle Ejendomme var jo erklæret for Statens, og man kunde selvfølgelig saa ogsaa benytte den tidligere Overklasses Huse. Overalt rekvireres Bourgeoisihusene. Hvor før nogle faa Mennesker i Velvære og Overflod beboede et helt Hus, der er nu Huset beslaglagt til Arbejderboliger eller til Brug for offentlige Institutioner, af hvilke der er opstaaet en Masse.

Selvfølgelig raser Bourgeoisiet, naar det jages fra sine flot udstyrede Paladser og ser Arbejderne rykke ind. Men Bourgeoisiet slipper endda billigt. Tænk, om de blev tvunget til at leve i de uhyggelige Huller, Arbejderklassen i Rusland har været budt i Menneskealdrer! Naar man vandrer først igennem Arbejderhjem efter Arbejderhjem og ser disse elendige Rønner, og derefter i de rekvirerede Ejendomme sér, hvilken Pragt og Luksus den russiske

Overklasse har levet, saa føler man, at Arbejderklassen nu kun udøver Retfærdighed. Og er det f. Eks. ikke langt bedre, at i Hundredvis af Bourgeoisiejendomme nu anvendes til Børnehjem, end at de var forbeholdt nogle faa Mennesker for?

Moskwa er paa mange Maader langt heldigere stillet end Petrograd. Madforholdene er langt bedre. Industrien i langt højere Grad i Virksomhed. Hele Livet uendelig mere pulserende. En Tid frygtede man — d. v. s. Borgerskabet *haabede* paa — Czeko-Slovakernes Fremtrængen. Nu er denne Fare fjernet.

Nu er man — ogsaa blandt Borgerskabet — klar over, at Moskwa er Bolschewikernes fasteste Borg. Her sidder *Lenin* — vel den største Statsmand i vor Tid, han, om hvem det paradoksalt er sagt, at han er vor Tids Peter den Store, mens Peter den Store var sin Tids Lenin, (Lenin ejer i hvert Fald baade Peter den Stores Kraft og Hensynsløshed) — og leder Revolutionens Arbejde i Rusland, mens han spejder efter og venter paa — Verdensrevolutionen.

Hvilket underligt Skæbnens Spil: Moskwa, den hellige By, er blevet selve Verdensrevolutionens levende, bankende Hjerte.

Den røde Armé.

En ganske enkelt udført Plakat er det. Egentlig alt andet end kunstnerisk. Og alligevel af en egen betagende Virkning. Den viser 3 smaa pjaltede Børn, der beder deres Fader om noget, medens man i Baggrunden ser en Skare Mænd, halvt civile og halvt militære, med Gevær paa Skulder marschere ud over nogle grønne og gule Marker. Oppe i Hjørnet er der Tekst, som udtrykker Børnenes Bøn og Spørgsmaal: »Fa'r, hvorfor gaar du ikke med Mændene ud paa Landet og henter Brød til os?«

Det er en Hvervnings-Plakat fra den røde Armés første Periode. Fra den Tid, da man rekrutterede Sovjet-Republikens Hær ad Frivillighedens Vej, og da den vigtigste Opgave — næst efter Ordenens Opretholdelse i Byerne — var at drage ud paa Landet og hente det Brødkorn, rige eller uforstaaende Bønder nægtede godvilligt at udlevere.

Siden da er der sket mange Forandringer med den røde Hær. Ved et Besøg hos *Trotzky*, der nu er Leder af hele Ruslands Forsvarsvæsen, og som har Kontorer i Krigskommissariets Bygning i Moskwa, faar jeg i en timelang Samtale indgaaende Rede paa den røde Armés Udvikling og nuværende Organisation.

Til at begynde med bestod Hæren af Frivillige. Men det var ingenlunde, fordi man ønskede det saaledes. Tværtimod. Det var et Kompromis med den jernhaarde Nødvendighed. Zarens Armé var i Opløsningstilstand, og Demobilisationen var i fuld Gang. Hertil kom, at de zaristiske Former for en Armé selvtølgelig ikke kunde tilfredsstille de Krav, Arbejderrepublikken stillede.

Der var da intet andet at gøre end at indkalde alle de, der frivilligt havde Lyst at kæmpe under de røde Fanner. Men saa saare det var gørligt, ca. 4 Maaneder efter Revolutionen, gik man over til at indføre *ikke* Folkevæbning, men Arbejderklassens Uddannelse i Vaabenbrug.

Det er nemlig det ejendommelige ved den russiske Republiks Hærvæsen, at vel er der Pligt for alle Mænd fra 18—40 Aar til at stille, naar Republikken kalder, *men kun Arbejderne og de fattige Bønder faar Lov at bære Vaaben og blive uddannet i Brugen af dem*. De borgerlige maa i Stedet udføre alt det grovere Arbejde, der er nødvendigt. Kun i enkelte Tilfælde, hvor det drejer sig om Borgerlige, der har vist sig i Besiddelse af et paalideligt socialistisk Sindelig, faar disse Borgerlige Ret til at tilhøre den væbnede Del af Folket.

Foruden den almindelige Pligt for de fuldvoksne til at møde faar tillige Arbejderungdommen fra 16—18 Aar Uddannelse i Vaabenbrug.

Ikke alene med Hensyn til Frivilligheden er Forholdene anderledes nu end før. Ogsaa i den indre Organisation er der ændret.

I den første Tid efter Revolutionen valgte hvert Kompagni og hver Afdeling selv sine Befalingsmænd. Det var nødvendigt den Gang, hvor det gjaldt om at faa paalidelige Førere i Stedet for de zaristiske Officerer. Men det er for længe siden blevet anderledes. Befalingsmændene ansættes nu af Regeringen, og de hentes blandt Arbejder- og Soldaterraadernes bedste Folk, der dog forinden maa gennemgaa nogle militære Kursus. Foruden disse til Befalingsmænd uddannede Arbejdere og menige Soldater

findes der dog adskillige andre Befalingsmænd, der er gaaet over fra den tidligere Hær. Det er hovedsagelig Underofficerer, hvis Sindelag enten har været revolutionært, eller som har syntes, at de økonomiske Betingelser var bedre for dem i Hæren end ude i det civile Liv. Man træffer ogsaa Officerer fra Zarens Tid, der nu er gaaet over i den røde Hær. Ogsaa blandt disse er Aarsagen dertil delte; nogle er Idealister, men andre har ud fra et mere materielt Sindelag forlangt en stor Gage for at stille deres militære Evner til Raadighed for Arbejderne.

Bolschewikerne har — under Presset af Savnet af militære Ledere — maattet gaa paa Kompromis med disse »verfluchte Kärle«, som Trotzky under vor Samtale benævner dem.

De »verfluchte Kärle« er undertiden ogsaa af meget tvivlsom Værd. Ret ofte er de blevet Forrædere, og dem skyldes adskillige af Bolschewikernes Nederlag. Mere og mere søger man derfor at holde sig til sine egne uddannede Ledere, navnlig paa betroede Poster. Og man ser derfor adskillige Tilfælde, hvor en forhenværende menig Soldat eller maaske Korporal nu er Øverstkommanderende over et Frontafsnit eller en Hærafdeling, medens han under sig har adskillige tidligere Oberster og Generaler.

Men dette falder jo godt i Traad med hele Lighedsprincippet indenfor Hæren. Kadaverdisciplinen med dens Følgesvende af Forskel i Udstyr og Hilsepligt o. s. v. er forsvundet. Tiltalen er gensidig »Tawarisch« (Kammerat).

Ogsaa Lønforholdene er ret ens for alle i Hæren, naar bortses fra ovennævnte særlige Tilfælde. De menige Soldater faar fuld Forplejning, hvad der vil sige, at de i Almindelighed lever bedre end de civile. Desuden faar de en Løn fra 150—250 Rubler pr. Maaned.

Befalingsmændenes Lønninger begynder med 550 Rubler pr. Maaned og stiger til 1250. Af de socialistiske Befalingsmænd er der dog mange, der har forlangt at rangere nøjagtig lige med de Menige for derved helt at opretholde Lighedsprincippet.

Czeko-Slovakernes Opstand i Sibirien og deres Fremtrængen mod Moskwa, Englændernes Optræden ved Archangelsk, de Kontrarevolutionære i Ukraine og Kaukasus har bevirket, at mange Kræfter har maattet anvendes til den røde Armé i Stedet for at blive taget i Brug til noget mere samfundsnyttigt.

Arméen har maattet gøres ret stor. Efter de sidste Beslutninger skal Hæren bringes op til et Antal af 3 Millioner Mand. Allerede nu er den 1 Million Mand stor. Men foruden denne regulære Hær foregaar der stadig Uddannelse af Reserver, d. v. s. Arbejdere, der i deres Fritid bliver øvet i Vaabenbrug. Om Angribere udefra melder sig, vil disse Reservetropper blive anbragt ind imellem de almindelige Soldater, saaledes at Hærens Antal vil blive mægtig forøget.

Røde Soldater paa et fra Czekoslovakerne erobret Pansertog.

Men ikke alene Arméens Størrelse er af Betydning. Lige saa meget betyder naturligvis dens indre Aand. Og af væsentlig Betydning er ogsaa dens Bevæbning samt Ammunitionsforraadene.

De sidste er ret store. Det er tildels Lagrene fra Zarens Tid, det vil sige, at det er den Ammunition, Englænderne med saa meget Besvær sejlede over til Archangelsk i 1916. En underlig Skæbnens Ironi vil det være, dersom Ententen skulde gøre Alvor af sine Planer om en væbnet Intervention i Rusland. Ententens Soldater vil da blive beskudt med Ententens egen Ammunition.

Bevæbningen af den røde Armé og i det hele taget Udrustningen, Paaklædning o. s. v., er noget uensartet. Bedst

bevæbnede er de lettiske Tropper, der er forsynede med moderne japanske Geværer. For de allerfleste Soldaters Vedkommende gør iøvrigt Vaabnene Indtrykket af at være af nyere Konstruktioner.

Tilbage er der Spørgsmaalet, om den røde Hærs indre Kampkraft er tilstrækkelig stor til fortsat at kunne holde Arbejderklassens Herredømme overfor de talrige Modstandere.

Den, der har set de røde Soldater Gang paa Gang drage syngende igennem Gaderne under de røde Faner, og de, der har set de civile Arbejdere ved Fyraftenstid gaa direkte fra Arbejdspladserne til Øvelsespladserne og dér med Begejstring gribe Geværet for at øve sig til Kampen, han vil forstaa, at den røde Hær i hvert Fald vil magte den Del af dens Opgave, der hedder Ordenens Opretholdelse i det indre af Landet. Og han vil tillige have set tilstrækkelig til at kunne forudsige fremmede Kapitalistmagter en haard Kamp, dersom de vil trænge ind i Rusland.

De vil nemlig møde en Arbejderklasse i Vaaben, en Arbejderklasse, der kæmper *for sin egen Sag*.

 Køb!

Læs!

Spred!

Socialistisk Litteratur.

fra

 Socialdemokratisk Ungdomsforbunds Forlag,
 Rømersgade 22 — Kbhvn. K. — Telf. B. 5413.

